

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBOS

ATASKAITA APIE 2003 METŲ VEIKLOS REZULTATUS

TURINYS

▪ Ižanga	2
▪ STT finansavimas	3
▪ STT organizacinė struktūra ir žmogiškieji ištekliai	4
▪ Korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atskleidimas ir tyrimas	5
▪ Duomenys apie baudžiamąsias bylas ir ikiteisminius tyrimus	5
▪ Duomenys apie išaiškintus asmenis	7
▪ Duomenys apie nustatytas nusikalstamas veikas	9
▪ Duomenys apie asmenų pareiškimus ir skundus	10
▪ Korupcijos prevencija	11
▪ Duomenys apie ištirtas viešojo administravimo sistemas	11
▪ Duomenys apie teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą	11
▪ Duomenys apie informacijos apie asmenis, siekiančius eiti arba einančius pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje, pateikimą	11
▪ Duomenys apie kovos su korupcija programas, jų įgyvendinimą	12
▪ Duomenys apie visuomenės švietimą ir paramą	12
▪ Duomenys apie visuomenės informavimą	13
▪ STT veikla pagal 2003 metų prioritetines veiklos kryptis	14
▪ Tarptautinis bendradarbiavimas	17
▪ Duomenys apie STT darbuotojų kvalifikacijos kėlimą	18
▪ Duomenys apie STT darbuotojų dalyvavimą teisėkūros procese	19
▪ Veiklos problemos	20
▪ 2004 metų prioritetinės veiklos kryptys	21

IŽANGA

Europos Komisija 2003-11-05 pristatė paskutinį pažangos pranešimą (*Comprehensive Monitoring Report*) apie dešimties būsimųjų Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių pasirengimą prisijungti prie ES 2004 metų gegužę, kuriame pažymima, kad Lietuva turėtų tęsti sistemingą ir efektyvią kovą su korupcija ir vykdyti veiksmingą korupcijos prevenciją (žr. www.eic.lrs.lt).

Vilniuje 2003-12-03 surengtame Atviros visuomenės instituto inicijuotos ataskaitos „Stojimo į Europos Sąjungą stebėsenos procesas: korupcija ir antikorupcinė politika“ pristatyme stojimo į ES stebėsenos programos atsakingasis darbuotojas ir redaktorius Quentinas Reedas teigė, kad „Lietuvos požiūris į kovos su korupcija politiką, ypač Specialiųjų tyrimų tarnybos, yra pavyzdys, iš kurio galėtų pasimokyti daugelis ES valstybių kandidačių, galbūt ir dabartinės ES valstybės narės“. Pasak Quentino Reedo, tyrimo autoriams „didelį išpūdį“ padarė Lietuvoje priimti ir veikiančys įstatymai antikorupcijos srityje ir kovos su korupcija strategija. Kita vertus, anot jo, Lietuva yra labiausiai tarp ES valstybių kandidačių paveikta korupcijos administravimo srityje, ypatingą susirūpinimą kelia korupcija viešųjų pirkimų ir partijų finansavimo srityje (www.omni.lt).

Lietuvos Respublikos Seimas 2003 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. IX-1573 „Dėl Specialiųjų tyrimų tarnybos 2002 metų veiklos ataskaitos“ pritarė šiems Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) veiklos prioritetams:

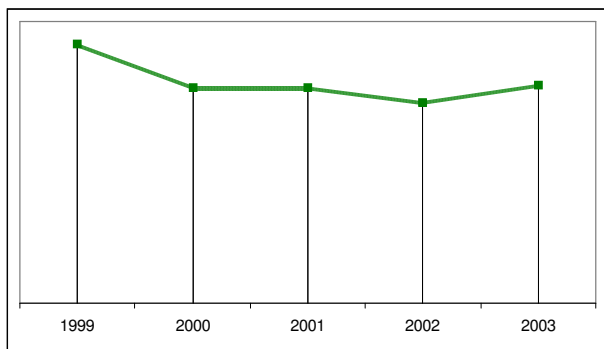
„1) Efektyviau atlikti analitinį bei operatyvinį darbą, siekiant laiku išaiškinti ir užkirsti korupcijos paplitimą įvairiose valstybės valdymo ir viešojo administravimo srityse.

2) Aktyviau ir veiksmingiau tirti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas privatizavimo, viešųjų pirkimų, mokesčių administravimo, žemėtvarkos srityse, taip pat sutelkti dėmesį į galimas korupcijos apraiškas skirstant ES struktūrinių fondų lėšas.“

STT, atsižvelgdama į Korupcijos prevencijos įstatymo, Nacionalinės kovos su korupcija programos nuostatas ir vykdydama įstatymu priskirtas funkcijas, užtikrino veiksmingą ir kryptingą kovą su korupcija, korupcijos prevencijos priemonių taikymą ir korupcinių nusikalstamų veikų tyrimą, skatino nepakantumą korupcijos apraiškoms, šiuo tikslu glaudžiai bendradarbiavo su nevyriausybinėmis organizacijomis ir žiniasklaida.

STT FINANSAVIMAS

2003 metais STT iš Lietuvos valstybės biudžeto pagal programą „Kova su korupciniais nusikaltimais ir teisės pažeidimais bei prevencija“ buvo skirta 13 923 000 litų.

STT finansavimo pokyčiai

1999 metais STT iš Lietuvos valstybės biudžeto buvo skirta 16 532 000 litų;

2000 metais – 13 746 000 litų;

2001 metais – 13 746 000 litų;

2002 metais – 12 820 000 litų.

2000 metais, palyginti su 1999-aisiais, STT finansavimas sumažėjo 16,8 proc.;

2001 metais, palyginti su 2000-aisiais – nepakito;

2002 metais, palyginti su 2001-aisiais – sumažėjo 6,7 proc.;

2003 metais, palyginti su 2002-aisiais – padidėjo 8,6 proc.

Apibendrinant galima teigti, kad STT finansavimas nuo 1999 iki 2002 metų nuolat buvo mažinamas. Iki 2002 metų jis sumažėjo 22,5 proc. ir tik 2003 metais padidėjo 8,6 proc. Tačiau nuo 1999 iki 2003 metų STT finansavimas sumažėjo 16 proc.

STT ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA IR ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

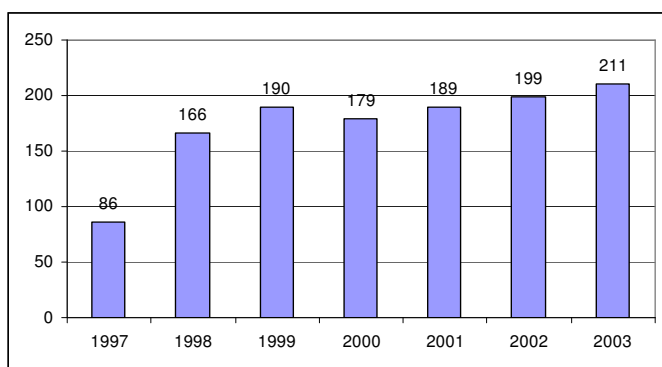
STT struktūrą sudaro: STT vadovybė, Operatyvinės veiklos valdyba (4 skyriai), Korupcijos prevencijos valdyba (Korupcijos prevencijos ir priežiūros skyrius, Antikorupcinio švietimo ir Tarptautinio bendradarbiavimo poskyriai), Teisės, personalo ir vidaus tyrimų, Organizacinis, Bendrasis, Informacijos technologijų, Finansų skyriai, Administracinių procedūrų poskyris, Vidaus audito grupė ir 5 STT teritoriniai padaliniai (Vilniaus valdyba, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio skyriai).

Siekiant tobulinti tarnybos valdymą, pagerinti nusikalstamų veikų atskleidimą ir tyrimą, 2003 metais buvo atlikti Operatyvinės veiklos valdybos, Nusikaltimų tyrimo skyriaus ir Korupcijos prevencijos valdybos Analitinio poskyrio darbo organizavimo pakeitimai, t. y. naujai įsteigtas Organizacinis skyrius ir Vilniaus valdyba, pakeista Operatyvinės veiklos valdybos struktūra.

2003 metais STT buvo numatyti 229 etatai, iš jų 196 pareigūnų (86 proc.) ir 33 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį (14 proc.).

2003-12-31 STT dirbo 211 darbuotojų, iš jų 173 pareigūnai (82 proc.) ir 38 darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį (18 proc.).

2003 metais į STT priimti 26 darbuotojai, iš jų 10 pareigūnų ir 16 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį. Atleista 13 darbuotojų, iš jų 8 pareigūnai ir 5 darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį.

STT darbuotojų skaičiaus dinamika

2003 metais, palyginti su 2002-aisiais, STT darbuotojų skaičius padidėjo 6 proc.

STT darbuotojų išsilavinimas:

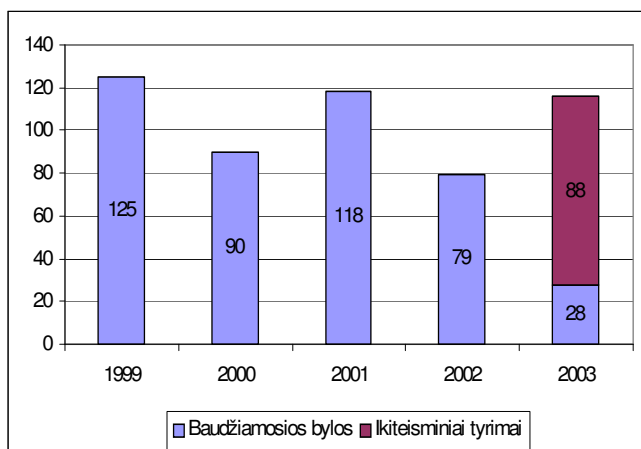
Darbuotojų, turinčių mokslinį laipsnį – 3 (1 proc.), aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą išsilavinimą – 169 (81 proc.), aukštąjį neuniversitetinį arba jam prilygintą išsilavinimą – 22 (10 proc.), vidurinį išsilavinimą ir įgijusių profesinę kvalifikaciją – 17 (8 proc.).

KORUPCINIO POBŪDŽIO NUSIKALSTAMŲ VEIKŲ ATSKLEIDIMAS IR TYRIMAS

Duomenys apie baudžiamąsias bylas ir ikiteisminius tyrimus

Nuo 2003-01-01 iki 2003-05-01 STT iškeltos **28** baudžiamosios bylos.

Įsigaliojus naujam Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksui, nuo 2003-05-01 iki 2003-12-31 STT pradėti **88** ikiteisminiai tyrimai.

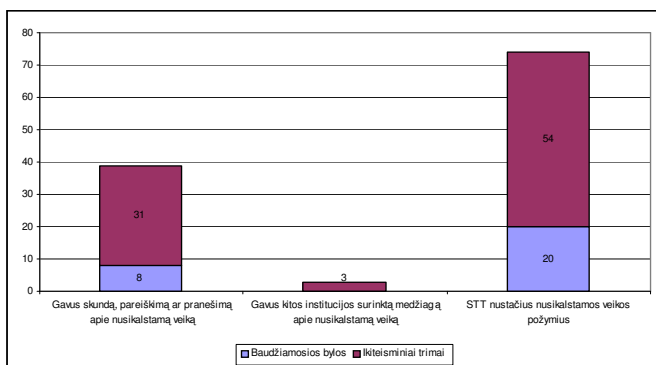
1999 metais iškeltos 125 baudžiamosios bylos;
2000 metais – 90 baudžiamųjų bylų;
2001 metais – 118 baudžiamųjų bylų;
2002 metais – 79 baudžiamosios bylos.

2003 metais, palyginti su 2002-aisiais, bendras iškeltų baudžiamųjų bylų ir pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičius sąlygiškai padidėjo 46,8 proc.

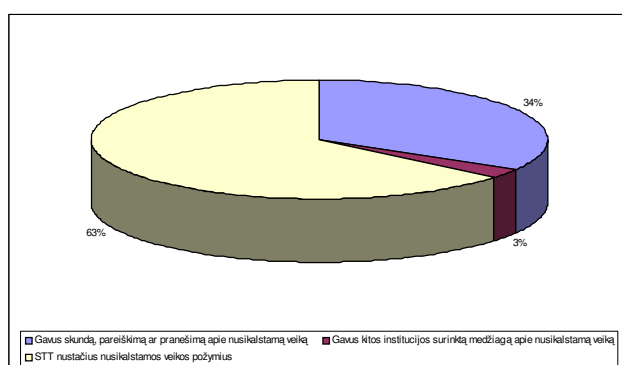
Iškeltų baudžiamųjų bylų ir pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičiaus dinamika

2003 metais iškeltos baudžiamosios bylos ir pradėti ikiteisminiai tyrimai šiais pagrindais:

- gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką, iškeltos **8** baudžiamosios bylos ir pradėtas **31** ikiteisminis tyrimas;
- gavus kitos ikiteisminio tyrimo įstaigos ar kitos institucijos surinktą medžiagą apie nusikalstamą veiką, pradėti **3** ikiteisminiai tyrimai;
- STT pareigūnams nustačius nusikalstamos veikos požymius, iškelta **20** baudžiamųjų bylų ir pradėti **54** ikiteisminiai tyrimai.

Iškeltų baudžiamųjų bylų ir pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičius (pagal pradėjimo pagrindus)

Iškeltų baudžiamųjų bylų ir pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičiaus santykis procentine išraiška (pagal pradėjimo pagrindus)

Pažymėtina, kad STT 2003 metais aktyviau ir veiksmingiau vykdė korupciniais nusikaltimais įtariamų asmenų baudžiamąjį persekiojimą, palyginti su 2002 metais.

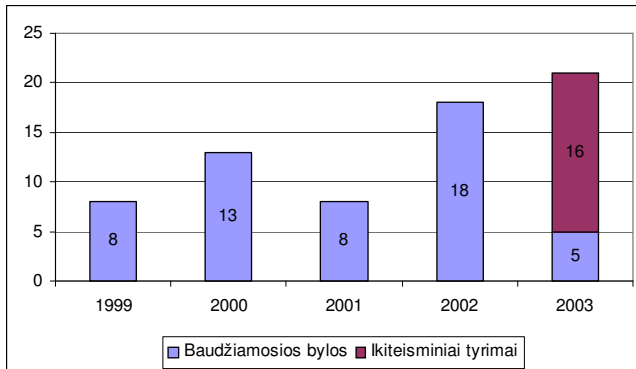
2003 metais STT gavo **18** baudžiamųjų bylų (įskaitant ikiteisminius tyrimus), iš jų 12 – iš Generalinės, Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių apygardų ir Vilniaus apylinkės prokuratūrų, 6 – iš kitų ikiteisminio tyrimo įstaigų, t. y. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos, Šiaulių miesto vyriausiojo policijos komisariato, Raseinių rajono policijos komisariato ir Estijos Respublikos generalinės prokuratūros.

2003 metais STT perdavė **8** baudžiamąsias bylas (įskaitant ikiteisminius tyrimus) Vilniaus ir Šiaulių apygardų prokuratūroms, Kauno miesto vyriausiajam policijos komisariatui, Klaipėdos miesto 2-ajam, Tauragės, Skuodo ir Kaišiadorių rajonų policijos komisariatams.

STT 2003 metais **46** baudžiamosios bylos (įskaitant ikiteisminius tyrimus) sujungtos į **16**.

2003 metais STT nutraukta **16** ikiteisminių tyrimų ir **5** baudžiamosios bylos (2 – 2003 metų, 3 – 2002 metų), kadangi:

- nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių – 14 ikiteisminių tyrimų ir 4 baudžiamosios bylos (2 – 2003 metų, 2 – 2002 metų), tai sudaro 86 proc. visų nutrauktų bylų;
- ikiteisminio tyrimo metu nesurinkta pakankamai duomenų, pagrindžiančių įtariamojo kaltę dėl nusikalstamos veikos padarymo – 2 ikiteisminiai tyrimai ir 1 baudžiamoji byla (2002 metų), tai sudaro 14 proc. visų nutrauktų bylų.

Nutrauktų baudžiamųjų bylų ir ikiteisminių tyrimų skaičiaus dinamika

1999 metais STT nutrauktos 8 baudžiamosios bylos;

2000 metais – 13 baudžiamųjų bylų;

2001 metais – 8 baudžiamosios bylos;

2002 metais – 18 baudžiamųjų bylų;

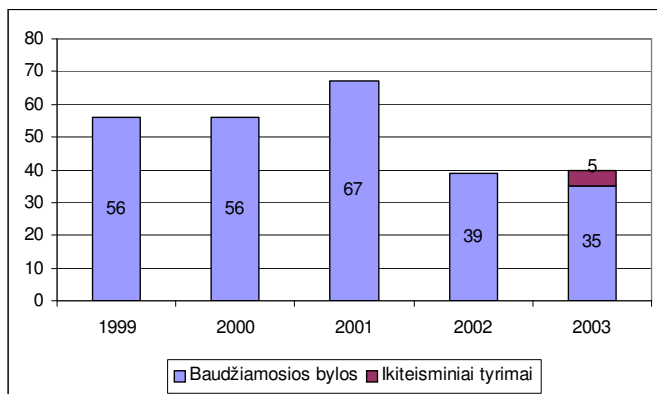
2003 metais – 5 baudžiamosios bylos ir 16 ikiteisminių tyrimų.

2003 metais, palyginti su 2002-aisiais, bendras nutrauktų baudžiamųjų bylų ir ikiteisminių tyrimų skaičius sąlygiškai padidėjo 16,7 proc.

2003 metais STT baigti 5 ikiteisminiai tyrimai ir 35 baudžiamosios bylos, iš jų 10 – 2003 metų, 14 – 2002 metų, 10 – 2001 metų, 1 – 2000 metų.

Visų 5 baigtų ikiteisminių tyrimų ir 12 baudžiamųjų bylų tyrimo trukmė – iki 6 mėnesių, 10 baudžiamųjų bylų – 6–12 mėnesių, 13 baudžiamųjų bylų – daugiau kaip 12 mėnesių.

Epizodų skaičius 2003 metais baigtose bylose – 213.

Baigtų baudžiamųjų bylų ir ikiteisminių tyrimų skaičiaus dinamika

1999 metais baigtos tirti 56 baudžiamosios bylos;

2000 metais – 56 baudžiamosios bylos;

2001 metais – 67 baudžiamosios bylos;

2002 metais – 39 baudžiamosios bylos;

2003 metais – 35 baudžiamosios bylos ir 5 ikiteisminiai tyrimai.

2003 metais, palyginti su 2002-aisiais, bendras baigtų baudžiamųjų bylų ir ikiteisminių tyrimų skaičius sąlygiškai padidėjo 2,5 proc.

2003 metais STT nebaigtos tirti 89 baudžiamosios bylos (įskaitant ikiteisminius tyrimus), iš jų 2003 metų – 65, 2002 metų – 13, 2001 metų – 6, 2000 metų – 2, 1999 metų – 1, 1998 metų – 2. Šių bylų tyrimas bus pratęstas 2004 metais.

STT 2003 metais daugiau dėmesio skyrė korupcinių sistemų atskleidimui ir išardymui.

- Pagal STT 2003 metais pateiktą medžiagą Lietuvos kriminalinės policijos biuro Nusikaltimų tyrimo tarnyba pradėjo ikiteisminį tyrimą Nr. 38-1-0069-03 dėl didelės vertės svetimo turto grobimo. Prokuroro nutarimu su šiuo tyrimu buvo sujungti 2 STT pradėti ikiteisminiai tyrimai ir sudaryta bendra tyrimo grupė. Bendro tyrimo metu nustatyta, kad organizuota grupė, kurioje dalyvavo 7 valstybės pareigūnai, pagrobė ir realizavo bendrai Rusijos ir Latvijos įmonei „LatRos Trans“ priklausantį dyzelinį kurą (ne mažiau kaip 100 tonų), kurio vertė viršija 120 000 litų. Įtarimai pareikšti 22 asmenims. STT įtarimus pareiškė 13 asmenų, iš jų 1 muitinės pareigūnui, 6 policijos pareigūnams, 2 Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnams ir 4 kitiems asmenims.

- STT gavo iš Valstybės sienos apsaugos tarnybos baudžiamąją bylą Nr. 05-1-852-02. Atliekant ikiteisminį tyrimą papildomai iškelta ir su šia baudžiamąja byla sujungta 10 baudžiamųjų bylų. Be to, prijungta iš Estijos Respublikos generalinės prokuratūros gauta baudžiamoji byla. STT nustatė, kad organizuota grupė, kurią sudarė Valstybės sienos apsaugos tarnybos Šiaulių rinktinės Biržų užkardos Germanišio pasienio kontrolės punkto pareigūnai ir su nusikalstamais susivienijimais susiję asmenys, nuo 2001-10-10 iki 2002-10-06 per Lietuvos Respublikos valstybės sieną neteisėtai išgabeno 201 asmenį iš NVS šalių į Skandinavijos šalis, panaudodami kelionei suklastotus Lietuvos Respublikos piliečių pasus. STT kaip įtariamuosius apklausė 18 Biržų užkardos Germanišio pasienio kontrolės punkto pareigūnų ir 6 asmenis, susijusius su nusikalstamų susivienijimų veikla.

- Bendradarbiaujant Biržų rajono apylinkės prokuratūros, Muitinės kriminalinės tarnybos Panevėžio skyriaus ir STT pareigūnams, nustatyta, kad 5 Panevėžio teritorinės muitinės Saločių kelio posto

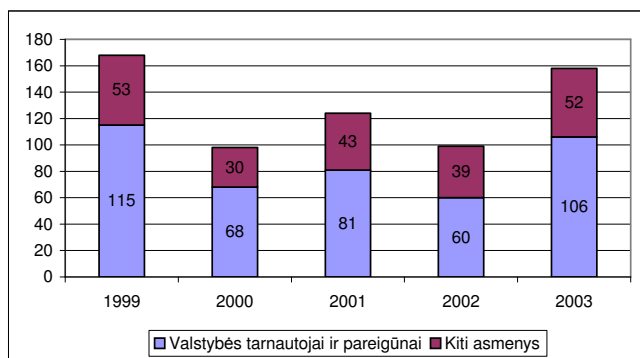
ir 4 Valstybės sienos apsaugos tarnybos Šiaulių rinktinės Pasvalio užkardos Saločių pasienio kontrolės punkto pareigūnai tarnybos metu iš savanaudiškų paskatų neatliko transporto priemonių patikrinimo ir taip sudarė sąlygas organizuotai grupei į Lietuvos Respubliką atgabenti 750 000 litų vertės cigarečių kontrabandą. Dėl šio fakto Biržų rajono apylinkės prokuratūroje iškeltos baudžiamosios bylos Nr. 54-02-004-03, Nr. 54-02-005-03, Nr. 54-02-006-03 ir Nr. 54-02-007-03.

▪ Bendradarbiaujant STT ir Lietuvos kriminalinės policijos biuro pareigūnams nustatyta, kad konfiskuotų cigarečių naikavimo komisijos nariai, tarpininkaujant Kalvarijos policijos komisariato darbuotojams, priėmė iš Kauno ir Marijampolės organizuotų nusikalstamų grupuočių narių kyšius (daugiau kaip 300 000 litų), klastojo dokumentus ir sudarė sąlygas šioms organizuotoms nusikalstamoms grupuotėms pasisavinti sunaikinti skirtus daiktinius įrodymus – 235 045 pakelius cigarečių. Dėl šio fakto STT iškėlė baudžiamąją bylą Nr. 39-1-003-03.

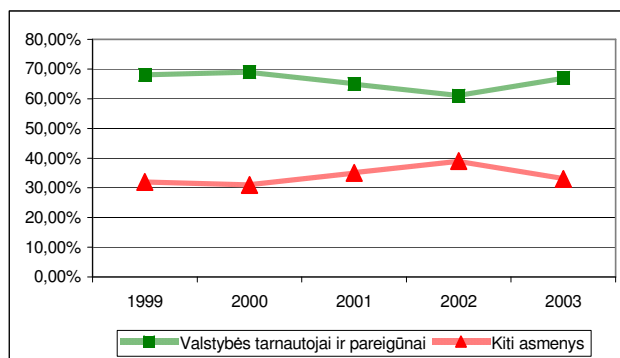
Pagal STT pareigūnų surinktą medžiagą kitos ikiteisminio tyrimo įstaigos (Generalinė, Vilniaus ir Klaipėdos apygardų, Vilniaus ir Šiaulių miestų apylinkių prokuratūros, Vilniaus ir Klaipėdos miestų vyriausieji, Vilniaus miesto 1-asis, Rokiškio ir Jurbarko rajonų policijos komisariatai, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba, Muitinės kriminalinė tarnyba) pradėjo daugiau kaip 20 ikiteisminių tyrimų.

Duomenys apie išaiškintus asmenis

2003 metais STT išaiškinti **158** asmenys, įtariamai padarę korupcinio pobūdžio ir kitas nusikalstamas veikas.

Išaiškintų asmenų skaičiaus dinamika

Išaiškintų asmenų skaičiaus dinamika procentine išraiška

1999 metais STT išaiškinti 168 asmenys, iš jų 115 (68 proc.) valstybės tarnautojų ir 53 (32 proc.) kiti.

2000 metais – 98 asmenys, iš jų 68 (69 proc.) valstybės tarnautojai ir 30 (31 proc.) kitų.

2001 metais – 124 asmenys, iš jų 81 (65 proc.) valstybės tarnautojas ir 43 (35 proc.) kiti.

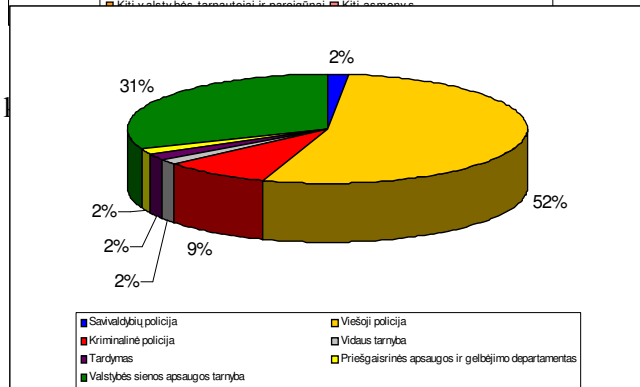
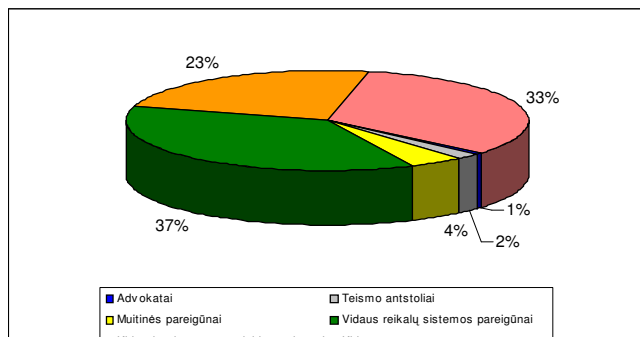
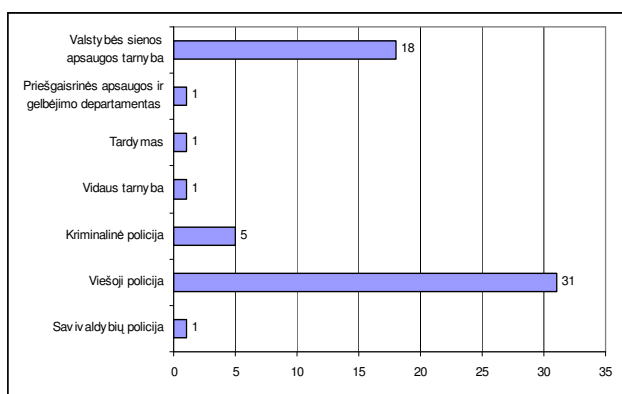
2002 metais – 99 asmenys, iš jų 60 (61 proc.) valstybės tarnautojų ir 39 (39 proc.) kiti.

2003 metais – 158 asmenys, iš jų 106 (67 proc.) valstybės tarnautojai ir 52 (33 proc.) kiti.

2003 metais, palyginti su 2002-aisiais, išaiškintų asmenų skaičius sąlygiškai padidėjo 59,6 proc. (valstybės tarnautojų – 76,66 proc. ir kitų 33,33 proc.).

2003 metais STT išaiškintos šios asmenų kategorijos:

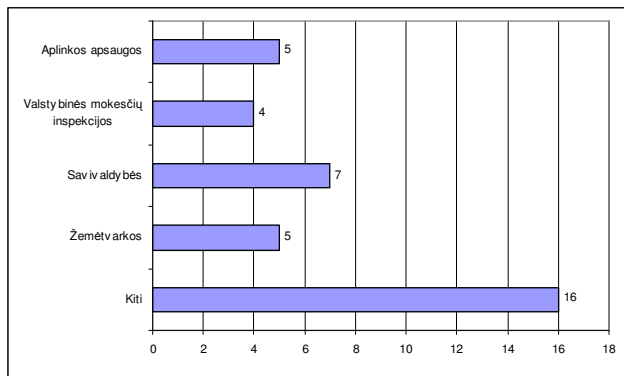
- advokatas – 1;
- antstoliai – 3;
- muitinės pareigūnai – 7;
- vidaus reikalų sistemos pareigūnai – 58;
- kiti valstybės tarnautojai ir pareigūnai – 37;
- kiti asmenys – 52.

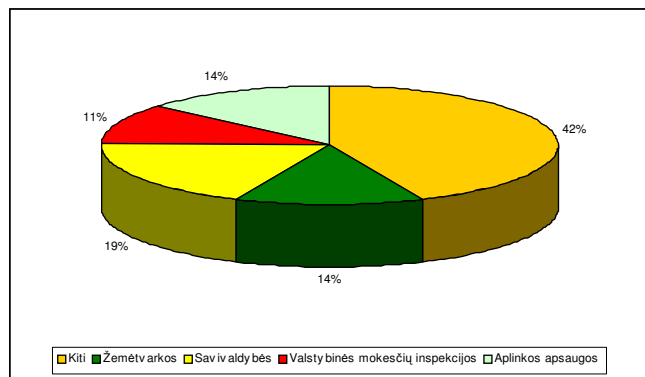
Išaiškintų vidaus reikalų sistemos pareigūnų kategorijos

Išaiškintų vidaus reikalų sistemos pareigūnų skaičius procentine išraiška

Išaiškintų kitų valstybės tarnautojų ir pareigūnų kategorijos

Išaiškintų kitų valstybės tarnautojų ir pareigūnų kategorijos

Išaiškintų kitų valstybės tarnautojų ir pareigūnų skaičius procentine išraiška

Turima duomenų, kad pagal STT darbuotojų surinktą medžiagą 2003 metais **47** asmenys patraukti drausminėn atsakomybėn, iš jų:

- **20 vidaus reikalų sistemos pareigūnų**, t. y. Kauno, Klaipėdos ir Panevėžio miestų vyriausiųjų policijos komisariatų, Marijampolės ir Biržų rajonų policijos komisariatų, Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai;
- **27 kiti valstybės tarnautojai ir pareigūnai**, t. y. Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Telšių, Utenos apskrities viršininko administracijos, Rokiškio rajono savivaldybės administracijos, Klaipėdos teritorinės muitinės, Neringos nacionalinio parko, Panevėžio rajono Jotinių pensionato, VĮ Valstybinio žemėtvarkos instituto ir kitų institucijų darbuotojai.

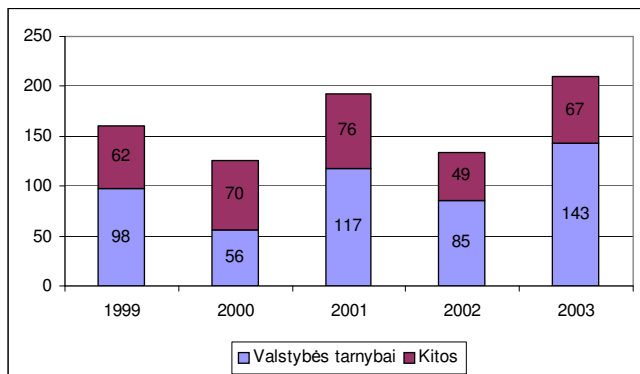
Turima duomenų, kad pagal STT darbuotojų surinktą medžiagą 2003 metais **31** asmuo atleistas iš tarnybos (darbo), iš jų:

- **8 vidaus reikalų sistemos pareigūnai**, t. y. Klaipėdos miesto vyriausiojo policijos komisariato, Raseinių ir Telšių rajonų policijos komisariatų, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento bei Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai;
- **23 kiti valstybės tarnautojai ir pareigūnai**, t. y. Kėdainių rajono apylinkės teismo pirmininkas (savo noru), advokatas (uždrausta verstis profesine veikla), Telšių rajono apylinkės prokuratūros, Kalėjimų departamento, Kauno teritorinės muitinės, Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos, Vilniaus, Panevėžio, Utenos apskrities viršininko administracijos, Nacionalinės žemės tarnybos, Pajūrio regiono parko, Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamento, Žemės ūkio ministerijos, AB „Vakarų skirstomieji tinklai“, VĮ Valstybinio žemėtvarkos instituto darbuotojai.

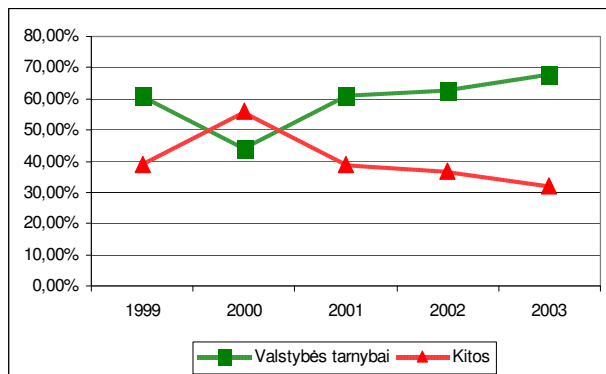
Taip pat turima duomenų, kad pagal STT darbuotojų surinktą medžiagą **6** asmenims skirtos administracinės nuobaudos.

Duomenys apie nustatytas nusikalstamas veikas

2003 metais STT nustatė **210** nusikalstamų veikų, iš jų turinčių nusikaltimų ar baudžiamųjų nusižengimų valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams požymių – **143** (68 proc.), turinčių kitų nusikaltimų ar baudžiamųjų nusižengimų požymių – **67** (32 proc.).

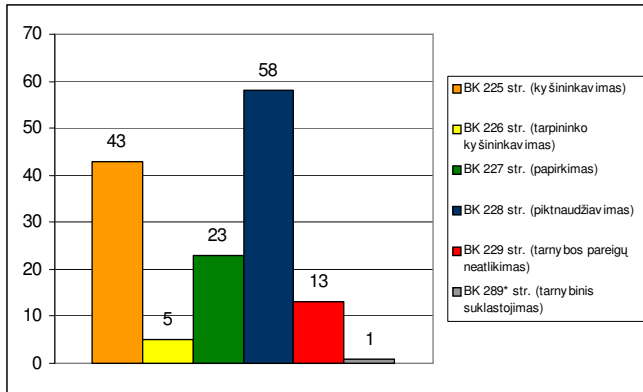
Nustatytų nusikalstamų veikų skaičiaus dinamika

Nustatytų nusikalstamų veikų skaičiaus procentine išraiška dinamika

1999 metais nustatyta 160 nusikalstamų veikų, iš jų 98 (61 proc.) valstybės tarnybai ir 62 (39 proc.) kitos.

2000 metais – 126 nusikalstamos veikos, iš jų 56 (44 proc.) valstybės tarnybai ir 70 (56 proc.) kitų.
 2001 metais – 193 nusikalstamos veikos, iš jų 117 (61 proc.) valstybės tarnybai ir 76 (39 proc.) kitos.
 2002 metais – 134 nusikalstamos veikos, iš jų 85 (63 proc.) valstybės tarnybai ir 49 (37 proc.) kitos.
 2003 metais, palyginti su 2002-aisiais, nustatytų nusikalstamų veikų skaičius sąlygiškai padidėjo 56,7 proc. (valstybės tarnybai – 68,23 proc. ir kitų – 36,73 proc.).

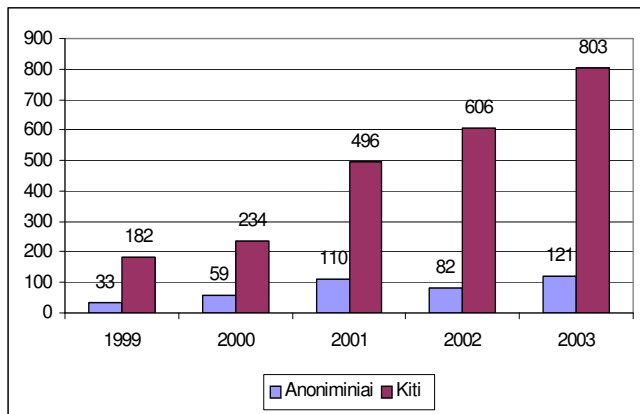
Nustatytų nusikalstamų veikų, turinčių nusikaltimų ar baudžiamųjų nusižengimų valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams požymių, rūšys

BK 225 str. (kyšininkavimas) – 43 (30 proc.);
 BK 226 str. (tarpininko kyšininkavimas) – 5 (3 proc.);
 BK 227 str. (papirkimas) – 23 (16 proc.);
 BK 228 str. (piktnaudžiavimas) – 58 (41 proc.);
 BK 229 str. (tarnybos pareigų neatlikimas) – 13 (9 proc.);
 BK 289* str. (tarnybinis suklastojimas) – 1 (1 proc.).

* Ši nusikalstama veika buvo kvalifikuojama pagal LR BK, galiojusį iki 2003-05-01.

Duomenys apie asmenų pareiškimus ir skundus

2003 metais STT gavo 924 asmenų pareiškimus ir skundus, iš jų 121 (13 proc.) anoniminių.

Užregistruotų asmenų pareiškimų ir skundų skaičiaus dinamika

1999 metais STT užregistruota 215 asmenų pareiškimų ir skundų, iš jų 33 (15,3 proc.) anoniminiai;

2000 metais – 293 asmenų pareiškimai ir skundai, iš jų 59 (20,1 proc.) anoniminiai;

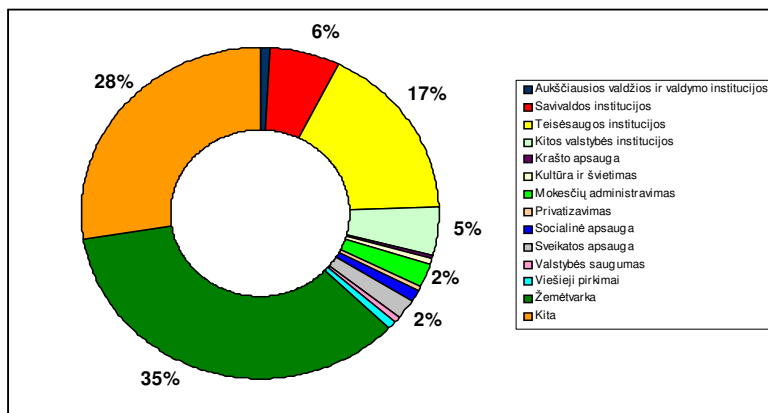
2001 metais – 606 asmenų pareiškimai ir skundai, iš jų 110 (18,1 proc.) anoniminių;

2002 metais – 688 asmenų pareiškimai ir skundai, iš jų 82 (11,9 proc.) anoniminiai.

2003 metais, palyginti su 2002-aisiais, pareiškimų skaičius padidėjo 34,3 proc.

Iš 924 gautų asmenų pareiškimų ir skundų 182 perduoti nagrinėti pagal kompetenciją kitoms valstybės institucijoms, 126 grąžinti nenagrinėti, 49 nagrinėjimas tęsiamas.

STT 2003 metais gavo šių kategorijų asmenų pareiškimus ir skundus:

Asmenų pareiškimų ir skundų skaičiaus procentinė išraiška (pagal kategorijas)

- dėl aukščiausios valstybės valdžios ir valdymo institucijų veiklos – 7;
- dėl teisėsaugos institucijų veiklos – 160, iš jų 16 – prokuratūros, 79 – vidaus reikalų sistemos, 26 – teismų;
- dėl savivaldos institucijų – 59;
- dėl kitų valstybės institucijų – 44;
- dėl valstybės saugumo – 3;
- dėl krašto apsaugos – 1;
- dėl kultūros ir švietimo – 5;
- dėl mokesčių administravimo – 22;
- dėl privatizavimo – 6;
- dėl socialinės apsaugos – 10;
- dėl sveikatos apsaugos – 18;
- dėl viešųjų pirkimų – 8;
- dėl žemėtvarkos – 326;
- kita – 255.

KORUPCIJOS PREVENCIJA

Duomenys apie ištirtas viešojo administravimo sistemas

2003 metais STT atliko 8 viešojo administravimo sistemų analizę:

- Atlikta labiausiai korupcijos paveiktų veiklos sričių Lietuvoje analizė, jos pagrindu Lietuvos Respublikos Prezidentūrai pateiktos pažymos „Dėl labiausiai korupcijos paveiktų arba veikiamų sričių Lietuvoje“ ir „Dėl neatidėliotinų kovos su korupcija veiksmų plano“.
- Atlikta neapskaitomos (šešėlinės) ekonomikos analizė, jos duomenys pateikti Lietuvos Respublikos Seimui ir Prezidentui.
- Atlikta naftos ir dujų mokesčio sistemos analizė, išvados ir pasiūlymai pateikti Lietuvos Respublikos Seimui ir Prezidentui.
- Ministro Pirmininko pavedimu atlikta korupcijos prevencijos darbo trūkumų Valstybės sienos apsaugos tarnyboje analizė, pateikti pasiūlymai Vidaus reikalų ministerijai nustatytiems trūkumams šalinti.
- Taip pat atlikta analizė dėl žemės reformos vykdymo ir nuosavybės teisių į nekilnojamąjį turtą atkūrimo, pateiktos pastabos ir pasiūlymai dėl teisės aktų tobulinimo.
- Lietuvos Respublikos Prezidento pavedimu analizuota sveikatos apsaugos priežiūros sistema, pateikti pasiūlymai Lietuvos Respublikos Prezidentui ir Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komitetui.
- Atlikus Nacionalinės kovos su korupcija programos įgyvendinimo kokybinę ir kiekybinę analizę, nustatyta, kad nemaža dalis priemonių įvykdyta, tačiau dalis jų dar vykdoma arba įvykdytos iš dalies. Priemonių vykdymo rezultatyvumas – apie 70 proc., neįgyvendinta 3 proc. priemonių, tęsiama 27 proc. priemonių. Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 4 d. nutarimu Nr. IX-1696 programa buvo atnaujinta.
- Įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 patvirtintos Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos nuostatas, išanalizavusi Vidaus reikalų ministerijos pateiktą išvadą dėl didelės korupcijos pasireiškimo tikimybės Vidaus reikalų ministerijos veiklos srityse ir papildomą informaciją, STT numatė atlikti korupcijos rizikos analizę Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos, Policijos departamento, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento ir Migracijos departamento veiklos srityse.

Duomenys apie teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą

2003 metais STT atliko daugiau kaip 130 teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą, pateikta pastabų ir pasiūlymų dėl 50 teisės aktų projektų.

Antikorupcinio požiūriu vertinti teisės aktų projektai, reglamentuojantys nuosavybės teisių į nekilnojamąjį turtą atkūrimą, žemės reformos vykdymą, vietos savivaldą, nacionalinio saugumo pagrindus, politinių partijų ir organizacijų finansavimą bei jo kontrolę, politikų ir valstybės tarnautojų etiką, naftos, dujų ir šilumos ūkius, labdarą ir paramą, ES struktūrinių fondų lėšų administravimą, paskirstymą, atsakomybę bei kontrolę, sveikatos apsaugą, viešuosius pirkimus, alkoholio ir tabako kontrolę, vienkartinį gyventojų turto ir piniginių lėšų deklaravimą, teisinę atsakomybę už teisės pažeidimus, medžioklę ir kita.

2003 metais STT antikorupcinio požiūriu įvertino daugiau kaip 60 teisės aktų, reglamentuojančių sveikatos apsaugos sistemos funkcionavimą, finansavimą, restruktūrizavimą, paslaugų teikimą ir prieinamumą, vaistinių preparatų įregistravimą ir platinimą, privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų administravimą ir kita.

2003 metais atlikus teisės aktų projektų, reglamentuojančių ES struktūrinių fondų lėšų administravimą, paskirstymą, atsakomybę bei kontrolę, vertinimą pateikti siūlymai Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. liepos 15 d. potvarkiu Nr. 152 sudarytai darbo grupei, siekiančiai užtikrinti Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos efektyvumą ir šioje srityje kompetentingų Lietuvos Respublikos institucijų bendradarbiavimą.

Duomenys apie informacijos apie asmenis, siekiančius eiti arba einančius pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje, pateikimą

2003 metais STT pagal valstybės ar savivaldybės įstaigų vadovų prašymus surinko ir pateikė informaciją apie 179 asmenis, siekiančius eiti arba einančius pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje.

Duomenys apie kovos su korupcija programas, jų įgyvendinimą

2003 metais STT įgyvendino šias Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. sausio 17 d. nutarimu Nr. IX-711 patvirtintos Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija programos 2003 metų įgyvendinimo priemonių plane numatytas priemones:

- tobulino įstatymus ir kitus teisės aktus, nustatančius politikų ir valstybės tarnautojų, galinčių turėti įtakos valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų ar kito turto skyrimui, veiklą;
- parengė siūlymus dėl atitinkamų teisės aktų tobulinimo ir pateikė juos Teisingumo ministerijai;
- išanalizavusi valstybės ir savivaldybių institucijų veiklą reglamentuojančius teisės aktus, parengė teisės aktų, nustatančių asmenų, pranešusių apie teisės pažeidimus valstybės ir savivaldybių institucijose, apsaugą nuo susidorojimo administracinėmis priemonėmis, projektus;
- parengė teisės akto, nustatančio valstybės ir savivaldybių įstaigose korupcijos prevenciją ir kontrolę vykdančių padalinių ar pareigūnų, kuriems pavesta tokias funkcijas atlikti, veiklą ir bendradarbiavimą su kitomis valstybės įstaigomis, projektą.

Duomenys apie visuomenės švietimą ir paramą

2003 metais STT inicijavo 15 televizijos laidų „TTT“, skirtų kovai su korupcija, per TV4. 6 televizijos laidose dalyvavo 5 STT darbuotojai. STT pareigūnai dalyvavo 5 televizijos ir 3 radijo laidose, skirtose įvairiems kovos su korupcija aspektams ir problemoms nagrinėti.

STT inicijavo 39 straipsnius centrinėje ir regioninėje spaudoje apie kovos su korupcija problemas, dar 15 buvo skirta antikorupciniam švietimui.

STT darbuotojai 2003 metais surengė 27 seminarus (mokymus) bendrojo lavinimo ir aukštųjų mokyklų mokytojams bei dėstytojams antikorupcinio švietimo klausimais, savivaldybių, „Sodros“, Krašto apsaugos ministerijos, Kalėjimų departamento, muitinės, Kauno policijos darbuotojams apie kovą su korupcija.

STT darbuotojai skaitė pranešimus 6 tarptautinėse užsienio konferencijose, skirtose įvairioms kovos su korupcijos problemoms (Interpolas, ICAC, TI, OSF, OECD, OLAF, JT), 5 specializuotose seminaruose/konferencijose užsienyje, skirtuose kovai su korupcija (PB, TI, ET, JT), 2 tarptautinėse konferencijose Lietuvoje (ET, Baltijos jūros valstybių taryba). Taip pat STT pareigūnai dalyvavo konferencijoje, skirtoje Antikorupcinio mokymo programai bendrojo lavinimo mokykloms parengti, tarptautinėje konferencijoje „Jaunimas prieš korupciją“, organizavo susitikimus/konferencijas Kauno Vytauto Didžiojo universiteto ir Danijoje besimokantiems studentams apie kovą su korupcija.

Vykdydami Nacionalinės kovos su korupcija programos nuostatas, 2003 metais STT darbuotojai dalyvavo viešosios įstaigos „Šiuolaikinių didaktikų centras“ sudarytoje darbo grupėje Antikorupcinio mokymo programoms aukštosioms ir bendrojo lavinimo mokykloms rengti, taip pat Lietuvos viešojo administravimo instituto sudarytoje darbo grupėje mokymo programai valstybės tarnautojams „Valstybės valdymas ir kova su korupcija“ rengti.

2003 metais STT inicijavo diagnostinį tyrimą „Korupcijos apraiškos šalies mastu atrinktose apskrityse ir jose esančiose savivaldybėse 2004 metais“, kuriuo siekta nustatyti korupcijos apraiškas ir paplitimo lygį Lietuvos mastu, t. y. išsiaiškinti labiausiai korupcijos pažeidžiamas sritis apskričių ir savivaldybių lygiu. Šis tyrimas finansuojamas UNDP ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

STT dalyvavo bendrame Jungtinių Tautų vystymo programos ir STT projekte „Korupcijos prevencija šviečiant, informuojant ir sąmoninant visuomenę“, kurio tikslas – antikorupcinio sąmoningumo didinimas pasitelkiant jaunimo švietimą, antikorupcinės informacijos platinimą, sociologinės bazės plėtrą ir supratimo apie politinių partijų ir kampanijų finansavimą didinimą, tuo prisidedant prie pilietinės visuomenės ugdymo. Pradėtas darbas kartu su Švietimo ir mokslo ministerijos Mokslo ir studijų departamentu siekiant parengti aukštųjų mokyklų antikorupcinių studijų programas.

Duomenys apie visuomenės informavimą

2003 metais STT parengė ir išplatino apie 90 pranešimų spaudai, iš jų 72 skelbiami STT interneto tinklalapyje.

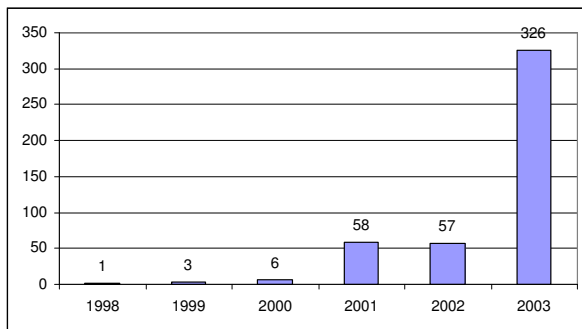
2003 metais STT vadovai ir kiti pareigūnai dalyvavo keliasdešimtyje rezonansines korupcijos problemas nagrinėjusių televizijos ir radijo laidų. Pagrindiniuose šalies periodiniuose leidiniuose (nacionalinėje ir regioninėje spaudoje) buvo publikuota apie 700 pranešimų, kuriuose buvo rašoma apie STT ir jos veiklą, korupcijos apraiškas ir atskirus rezonansinius atvejus.

2003 metais buvo surengti STT direktoriaus ir kitų STT darbuotojų susitikimai su Rokiškio, Telšių, Lazdijų rajonų savivaldybių administracijų bei vietos teisėsaugos institucijų atstovais ir šiuose rajonuose gyvenančiais asmenimis.

STT VEIKLA PAGAL 2003 METŲ PRIORITETINES VEIKLOS KRYPTIS

Žemėtvarkos srityje

2003 metais STT gavo 326 asmenų pareiškimus ir skundus dėl galimai neteisėtos žemės reformos vykdytojų veiklos.

STT gautų asmenų pareiškimų ir skundų dėl žemės reformos skaičiaus dinamika

Palyginti su 2002-aisiais, 2003 metais STT gavo 471 proc. (5,7 karto) daugiau asmenų pareiškimų ir skundų dėl žemės reformos vykdytojų veiklos.

Atlikus asmenų pareiškimų ir skundų dėl žemės reformos vykdytojų veiklos analizę, galima teigti, kad:

- didžiausią dalį besiskundžiančiųjų sudaro asmenys, kurių turėtoji žemė priskirta valstybės išperkamai asmeninio ūkio žemei;
- dažnai skundžiamasi dėl žemės reformos žemėtvarkos projektų parengimo kokybės, galimų pretendentų eiliškumo pažeidimų, žemės gražinimo natūra vilkinimo, dokumentų, įrodančių nuosavybės teises į žemę, nepripažinimo, sprendimų atkurti nuosavybės teises į turėtą žemę priėmimo vilkinimo.

2003 metais STT išklė 1 baudžiamąją bylą ir pradėjo 17 ikiteisminių tyrimų dėl valstybės tarnautojų, atsakingų už žemės reformos vykdymą, galimai padarytų nusikalstamų veikų. Iš 18 tirtų baudžiamųjų bylų 1 baigta kaltinamojo akto surašymu, 2 prokuroro sprendimu perduotos kitoms ikiteisminio tyrimo įstaigoms, 4 nutrauktos prokuroro nutarimu, nenustačius veikos, turinčios nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių.

2003 metais STT pareiškė įtarimus 5 žemės reformos vykdytojams (Klaipėdos apskrities viršininko administracijos Žemės tvarkymo departamentu, Kauno ir Palangos miestų bei Šakių ir Klaipėdos rajonų žemėtvarkos skyriaus darbuotojams) ir 4 kitiems asmenims (1 Pajūrio regioninio parko ir 3 privačių ūmonių darbuotojams).

Atliekant ikiteisminius tyrimus, prokurorai 13 asmenų apribojo nuosavybės teises į 34 žemės sklypus.

Priežastys, lemiančios ikiteisminių tyrimų trukmę

- Nėra neteisėtų veikų, padarytų vykdant žemės reformą, tyrimo metodikos ir praktikos. Siekiami išvengti LR BK ir LR BPK pažeidimų, ikiteisminį tyrimą atliekantys pareigūnai privalo kiekvienu konkrečiu atveju tirti veikas tikrinti pagal tuo metu galiojusius įstatymus ir poįstatyminius aktus, reglamentavusius žemės reformos vykdymą. Pažymėtina, kad pagrindiniai žemės reformą reglamentuojantys teisės aktai buvo taisomi ir keičiami apie 100 kartų. Tiriant valstybės tarnautojų piktnaudžiavimą, iškyla pakankamai daug problemų nustatant ir įvardijant padarytą didelę žalą valstybei.

- Atliekant ikiteisminius tyrimus yra būtinos žemėtvarkos specialistų išvados dėl žemės privatizavimo ir nuosavybės teisių atkūrimo bylų sudarymo teisėtumo, kadastrinių vietovių žemėtvarkos projektų patikrinimo. Tačiau tokių išvadų pateikimas ikiteisminį tyrimą atliekantiems pareigūnams ilgai trunka, kadangi žemėtvarkos specialistai turi išnagrinėti ir įvertinti didelės apimties žemės reformos žemėtvarkos projektų medžiagas. Trūksta kvalifikuotų ir nesuinteresuotų bylų baigtimi specialistų, išmanančių žemės reformos, žemėtvarkos ir teritorijų planavimo klausimus, nepriklausomų nuo žemėtvarkos srityje dirbančių įtariamųjų valstybės tarnautojų.

- Didelė atliekamų ikiteisminių tyrimų, susijusių su nuosavybės teisių į turėtą žemę atkūrimu, apimtis. Be to, įtarimus pareigūnams galima pareikšti tik atlikus visapusišką tyrimą, t. y. apklausus visus liudytojus, pateikus reikalingus paklausimus, gavus reikiamas specialistų išvadas ir įrodymų visumą aptarus su tyrimą kontroliuojančiu prokuroru.

- Vykdydami naujojo LR BPK reikalavimus ir prokuroro nurodymus, ikiteisminį tyrimą atliekantys pareigūnai privalo pranešimų apie įtarimą pateikimą derinti su tyrimą kontroliuojančiais prokurorais. Tik prokurorui suteikta teisė kreiptis į teismą dėl įtariamųjų laikino nušalinimo nuo pareigų, laikino nuosavybės teisės apribojimo, neteisėtų sprendimų ir sandorių panaikinimo, tačiau kai kuriais atvejais toks derinimas ar bylos duomenų, turinčių įrodomąją reikšmę, vertinimas trunka nepagrįstai ilgai.

- Dėl didelio darbo krūvio specializuotose įstaigose – Lietuvos teismo ekspertizių ir Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centruose – gana lėtai atliekami būtini specialieji tyrimai, pavyzdžiui, žemės privatizavimo ir nuosavybės teisių atkūrimo bylų dokumentų rašysenos ir dokumentų tyrimai.

Pažeidimams įtakos turėję veiksniai

- 1999 metais priėmus Nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo pataisas, sudaryta galimybė savo teisę į nuosavybės atkūrimą perleisti ne tik artimiesiems giminaičiams, bet ir kitiems asmenims. STT atlikti tyrimai patvirtino, kad šia įstatymo nuostata pasinaudojo asmenys, vykdančios nuosavybės teisių į žemę atkūrimo tvarkomąsias funkcijas, arba jų pažįstami, giminaičiai. Pasinaudodami šių asmenų disponuojama informacija ir įtaka, jie atkūrė nuosavybės teises į žemės sklypus prestižinėse vietose.

- Žemės įvertinimo metodika suteikė galimybę už 1 ha vidutinės vertės žemės ūkio paskirties žemės projektuoti panašaus ploto neatlygintinai perduodamus sklypus ekologiniu ir rekreaciniu požiūriu vertingose vietose, kurių rinkos vertė dešimtis kartų didesnė už nominalią žemės kainą.

- Vadovaujantis Apskritis valdymo įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 2 punktu ir Žemės reformos įstatymo 16, 17 straipsnių nuostatomis, žemės reformą įgyvendina ir sprendimus gražinti, perduoti, suteikti nuosavybėn neatlygintinai ar perduoti žemę priima apskričių viršininkai. Dalis apskričių viršininkų aplaidžiai vykdė kontrolės funkcijas ir, žinodami aktualias problemas, nesikreipė į specialiąsias tarnybas, kad būtų laiku iširti piktnaudžiavimo atvejai.

- Taip pat išryškėjo ir teisinę atsakomybę nustatančių teisės aktų spragos. Pavyzdžiui, LR BPK 228 ir 229 straipsnių sudėtys reikalauja, kad būtų padaryta didelė žala valstybės interesams ar kitiems asmenims. Tokia žala nekyla iš karto po veikos padarymo, negali būti nustatoma tyrimo metu, dėl to veika neužtraukia baudžiamosios atsakomybės ir yra kvalifikuojama kaip drausminis nusizengimas. Tyrimų praktika rodo, kad labai dažnai poveikio priemonių negalima taikyti dėl senaties terminų arba dėl to, kad pažeidimus padarę asmenys, pavyzdžiui, žemės reformos vykdytojai, jau nebedirba. Dėl šių priežasčių neteisėtą veiką padarę asmenys išvengia baudžiamosios ar drausminės atsakomybės.

Siekiant operatyviau nustatyti įvykdytų pažeidimų apimtį, nubausti savanaudiškai ir pažeidžiant teisės aktus vykdytus žemės reformą darbuotojus, ištaisyti piktnaudžiavimo padarinius ir taip apginti viešuosius interesus bei prevenciškai paveikti procesus, būtinas kryptingas, nuoseklus ir koordinuotas atitinkamų institucijų darbas, todėl STT 2003-09-25 pateikė savo pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Generalinei prokuratūrai, Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos.

STT atliekant tyrimus, susijusius su žemės reformos vykdymu, 2003 metais atsistatydino arba buvo atleisti iš pareigų 12 valstybės tarnautojų – Žemės ūkio ministerijos, Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos, Pajūrio regiono parko, Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamento, Vilniaus miesto, Biržų ir Ignalinos rajonų žemėtvarkos skyrių, VI Valstybinio žemėtvarkos instituto darbuotojų.

Be to, už nustatytus pažeidimus, padarytus vykdančią žemės reformą, skirtos drausminės nuobaudos 20 valstybės tarnautojų, t. y. Mažeikių rajono Žemalės kadastro vietovės žemės reformos projektų rengimo autorei, Klaipėdos apskrities teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyriaus, Neringos nacionalinio parko, Utenos apskrities viršininko administracijos Žemės tvarkymo departamento, Vilniaus apskrities viršininko administracijos, šios administracijos Žemės tvarkymo departamento, Vilniaus ir Kauno miestų, Ignalinos, Mažeikių, Molėtų, Panevėžio, Švenčionių, Zarasų rajonų žemėtvarkos skyrių, VI Valstybinio žemėtvarkos instituto darbuotojams.

STT pareigūnai 2003 metais dalyvavo šiose darbo grupėse, komisijose:

- Ministro Pirmininko 2003 m. birželio 25 d. potvarkiu Nr. 135 sudarytos darbo grupės valstybės tarnautojų žemės įsigijimo nuosavybės ir sprendimų priėmimo teisėtumui patikrinti veikloje. STT pareigūnai analizavo duomenis apie keturių grupių asmenų turimus žemės sklypus: apskričių viršininkų ir jų pavaduotojų (su giminaičiais), visose 10 apskričių viršininkų administracijose šiuo metu dirbančių valstybės tarnautojų (su giminaičiais), įsigijusių 20 ir daugiau tikrintinų sklypų, visose 60 savivaldybių šiuo metu dirbančių valstybės tarnautojų (su giminaičiais), įsigijusių 20 ir daugiau žemės sklypų, ir žemėtvarkos projektų autorių (su giminaičiais), įsigijusių 10 ir daugiau žemės sklypų. Susisteminti ir pagal parengtą metodiką išanalizuoti duomenys buvo teikiami darbo grupei šių sklypų įsigijimo nuosavybės teisėtumui patikrinti. Sprendžiant šios darbo grupės organizavimo klausimus, buvo sudarytos 5 darbo grupės Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio apygardose, jų veikloje dalyvavo ir STT darbuotojai.

- Ministro Pirmininko 2003 m. birželio 25 d. potvarkiu Nr. 134 sudarytos darbo grupės teisės aktų, susijusių su žemės reformą vykdančių ir ją kontroliuojančių valstybės tarnautojų veiklos reglamentavimu bei jų atsakomybės didinimu, projektams rengti veikloje.

- Utenos apskrities viršininko administracijos 2003-07-30 sudarytos darbo grupės ir Panevėžio apskrities viršininko administracijos 2003-08-05 sudarytos komisijos sprendimų dėl nuosavybės teisių į žemę atkūrimo teisėtumui patikrinti veikloje. Dalyvaujant minėtoje darbo grupėje ir komisijoje, STT pareigūnai teikia metodinę pagalbą ir teisiškai vertina nustatytus pažeidimus.

Siekiant aktyviau ir veiksmingiau tirti žemės reformos vykdytojų korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, į STT priimta žemėtvarkos specialistė.

Viešųjų pirkimų ir ES lėšų panaudojimo srityse

2003 metais STT gavo 8 asmenų pareiškimus ir skundus dėl viešųjų pirkimų.

2003 metais dėl viešųjų pirkimų pradėti 2 ikiteisminiai tyrimai, dėl ES lėšų panaudojimo – 1.

Pagal STT pareigūnų surinktą medžiagą 2003-09-23 Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba pradėjo ikiteisminį tyrimą Nr. 06-1-10012-03 dėl galimai neteisėto ES lėšų panaudojimo.

Pagal STT darbuotojų surinktą medžiagą Neringos miesto savivaldybės administracijos direktorei už Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų pažeidimus skirta administracinė nuobauda – 600 litų bauda.

TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

2003 metais STT pasirengė dalyvauti PHARE programos projekte 2003.004-341.05.03 „Kovos su korupcija administracinių gebėjimų stiprinimas“, kurį sudaro du elementai: techninė pagalba siekiant įgyvendinti Nacionalinę kovos su korupcija programą ir įrangos tiekimas.

2003 metais parengta techninės pagalbos projekto darbo užduotis (*Terms of Reference*) ir konkursinė medžiaga. Šiuo metu pakartotinai paskelbtas konkursas paraiškoms teikti. Pirminis vertinimas numatytas 2004-02-05.

Pagal 2002-03-29 Lietuvos Respublikos ir Jungtinių Amerikos Valstijų Vyriausybių pasirašytą susitarimą dėl teisėsaugos Jungtinių Amerikos Valstijų ambasada 2003-10-24 STT perdavė technines priemones. Susitarimo vykdymas tęsiamas.

2003 metų kovą buvo vykdomas Didžiosios Britanijos fondo finansuojamas projektas. Kartu su užsienio ekspertais parengtas pareiškėjų apsaugos nuo susidorojimo per darbo santykius įstatymo projektas.

2003 metais STT tęsė veiklą, susijusią su integracija į Europos Sąjungą ir NATO, t. y. nuolat teikė medžiagą Europos komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Užsienio reikalų ministerijai apie pažangą kovojant su korupcija, kas mėnesį įvesdavo duomenis į Lietuvos integracijos į ES informacinės sistemos „LIESIS“ duomenų bazę apie *Acquis* įgyvendinimo priemonių (Nacionalinės kovos su korupcija programos įgyvendinimas ir STT stiprinimas) 2003 metų planų vykdymą.

STT 2003 metais lankėsi Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (toliau – OLAF) atstovai (susitikimo metu pristatyta OLAF veikla ir tolesnio bendradarbiavimo galimybės Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą), kasmetinės Europos Komisijos ekspertų misijos atstovai, vertinantys, kaip Lietuva vykdo savo įsipareigojimus 24-ame derybų skyriuje „Vidaus ir teisingumo reikalai“ (ekspertai domėjosi pažanga, pasiekta įgyvendinant Nacionalinę kovos su korupcija programą ir Korupcijos prevencijos įstatymą), OLAF informacinių technologijų ekspertas, kurio vizito tikslas buvo įvertinti Lietuvos institucijų, bendradarbiaujančių ES finansinių interesų apsaugos klausimais, turimos techninės ir programinės įrangos būklę.

STT pareigūnai dalyvavo šiuose tarptautiniuose renginiuose: Tarptautinės kriminalinės policijos organizacijos (Interpolo) ir Honkongo nepriklausomos kovos su korupcija komisijos (ICAC) organizuotoje pasaulinėje konferencijoje Honkonge, Pasaulio banko instituto ir Norvegijos Vyriausybės organizuotoje tarptautinėje konferencijoje „Vyriausybės ir parlamento vaidmuo mažinant korupciją Rytų ir Vidurio Europoje“, Baltijos jūros valstybių tarybos ir Danijos Vyriausybės organizuotoje tarptautinėje konferencijoje „Kova su korupcija“, Pasauliniame antikorpuciniame forume Pietų Korėjoje, Prancūzijos nacionalinės administravimo mokyklos organizuotame paskaitų cikle „Korupcija: realijos ir kovos priemonės“, regioninių ir subregioninių organizacijų susitikime kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu srityje, „Transparency International“ Estijos skyriaus ir Atviros visuomenės fondo organizuotame tarptautiniame seminare „Korupcija ir antikorpucinė politika Baltijos valstybėse“, „Transparency International“ organizuotame tarptautiniame seminare Berlyne „Advokatų ir teisinių konsultacijų centrų kūrimas“, OECD organizuotoje tarptautinėje antikorpucinėje konferencijoje Stambule, Europos Tarybos OCTOPUS programos organizuotame seminare Strasbūre „Specializuotos kovos su korupcija tarnybos“, Jungtinių Tautų vystymo programos ir UNESCO Švietimo planavimo instituto organizuotame regioniniame seminare Paryžiuje „Antikorpucinis švietimas ir korupcija švietimo sistemoje“, Vokietijos Reinlando-Pfalco žemės ir OLAF organizuotoje tarptautinėje konferencijoje „Europos šalių bendradarbiavimas kovojant su korupcija“, Jungtinių Tautų organizuotoje pasaulinėje Jungtinių Tautų kovos su korupcija konvencijos pasirašymo konferencijoje Meridoje (Meksika), OLAF organizuotuose įvairių Europos valstybių teisėsaugos institucijų viešųjų ryšių specialistų susitikimuose Briuselyje (Belgija), OLAF ir Rumunijos Vyriausybės surengtame tarptautiniame seminare „Visuomenės finansinių interesų apsauga: informacija ir komunikacija kaip priemonės kovoti su sukčiavimu ES plėtros kontekste“, kuris vyko Bukarešte.

DUOMENYS APIE STT DARBUOTOJŲ KVALIFIKACIJOS KĖLIMĄ

STT darbuotojai 2003 metais kėlė kvalifikaciją daugiau kaip 30 seminarų (mokymų), siekdami pasirengti vykdyti funkcijas, susijusias su Europos teisės įgyvendinimu, dalyvauti ES teisėkūros procese ir bendradarbiauti su ES institucijomis, taip pat siekdami tobulinti administracinius gebėjimus, kelti kompiuterinio raštingumo lygį, tinkamai taikyti Lietuvos Respublikos teisės aktus, gauti papildomų žinių apie kovos su korupcija metodus ir priemones.

DUOMENYS APIE STT DARBUOTOJŲ DALYVAVIMĄ TEISĖKŪROS PROCESĖ

STT, įgyvendindama Nacionalinės kovos su korupcija programą, 2003 metais kartu su PHARE ekspertais parengė Pareiškėjų apsaugos nuo susidorojimo administravimo priemonėmis įstatymo projektą, privatizavimą reglamentuojančių teisės aktų projektus, dalyvavo rengiant Tarnautojo elgesio kodekso projektą ir parengė alternatyvų Tarnautojo elgesio kodekso projektą, dalyvavo prie Finansų ministerijos sudarytoje darbo grupėje, rengiančioje Lietuvos Respublikos gyventojų vienkartinio deklaratyvo įstatymo projektą, teikė pasiūlymus rengiant Nacionalinės kovos su korupcija programos atnaujinimo projektą ir šios programos gyvendinimo priemonių plano pakeitimus ir papildymus.

STT darbuotojai dalyvavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudarytose darbo grupėse, rengiančiose Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo, Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo, Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo, Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projektus, taip pat nutarimus „Dėl Apdovanojimo ginklais taisyklių patvirtinimo“, „Dėl Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos bei prokuratūros sistemų, Kalėjimų departamento ir jam pavaldžių įstaigų ir valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo bei mokėjimo nuostatų patvirtinimo ir tarnybos laiko, kurio reikia procentiniam priedui už ištarnautus metus gauti, nustatymo“ pakeitimo.

STT Korupcijos prevencijos valdybos viršininkas yra darbo grupės Politikų elgesio kodeksui sukurti bei šiam kodeksui efektyviai įgyvendinti ir veikti būtiniems įstatymų papildymo projektams parengti koordinatorius.

Siekiant efektyviau atlikti korupcijos rizikos analizę, suteikti metodinę pagalbą valstybės ir savivaldybių institucijoms nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę institucijų ir įstaigų veiklos srityse, 2003 metais parengta Korupcijos pasireiškimo tikimybės metodika. Be to, parengtos Korupcijos rizikos analizės, Ekonominės analizės, Teisės aktų antikorporacinio vertinimo metodikos.

VEIKLOS PROBLEMOS

STT galėtų įvardyti veiksnius, trukdančius siekti užsibrėžtų tikslų, įgyvendinti suplanuotas priemones, didinti veiklos efektyvumą.

- Būtina tobulinti LR BK 228 ir 229 straipsnių dispoziciją dėl atsakomybės už piktnaudžiavimą ir tarnybos pareigų neatlikimą, kadangi šių straipsnių sudėtys reikalauja, kad būtų padaryta didelė žala valstybės interesams ar kitiems asmenims. LR BK XXXIII skyriuje nėra išaiškinta didelės žalos sąvoka. Tokia žala nekyla iš karto po veikos padarymo, negali būti nustatoma tyrimo metu, dėl to veika neužtraukia baudžiamosios atsakomybės ir yra kvalifikuojama kaip drausminis nusižengimas. Labai dažnai poveikio priemonių negalima taikyti dėl senaties terminų arba dėl to, kad pažeidimus padarę asmenys (pvz., žemės reformos vykdytojai) jau nebedirba. Dėl šių priežasčių neteisėtas veikas padarę ar jas darantys asmenys išvengia baudžiamosios ir drausminės atsakomybės.

- Didelė atliekamų ikiteisminių tyrimų, susijusių su nuosavybės teisių į turėtą žemę atkūrimu, apimtis. Be to, įtarimus pareigūnams galima pareikšti tik atlikus visapusišką tyrimą, t. y. apklausus visus liudytojus, pateikus reikalingus paklausimus, gavus reikiamas specialistų išvadas ir įrodymų visumą aptarus su tyrimą kontroliuojančiu prokuroru.

- Itin komplikuojanti praktinę STT pareigūnų veiklą situacija susidarė inkorporavus operatyvinę veiklą reglamentuojančias normas į LR BPK. Pagal Operatyvinės veiklos įstatymo 9 straipsnį operatyvinis tyrimas (kartu ir operatyviniai veiksmai, kuriuos būtina sankcionuoti) gali būti atliekamas rengiamų, daromų ar padarytų nusikaltimų valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, numatytų LR BK 225 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 227 straipsnio 2 dalyje, 228 straipsnio 2 dalyje, požymiams nustatyti. Tuo tarpu LR BPK 154, 158 ir 160 straipsniai, reglamentuojantys kitų procesinės prievartos priemonių, analogiškų operatyviniams veiksams, kuriuos būtina sankcionuoti, atlikimą, nustato, kad šios priemonės gali būti panaudojamos tik tada, kai yra pagrindas manyti, kad tokiu būdu galima gauti duomenų apie kyšio priėmimą už neteisėtą veikimą ar neveikimą (LR BK 225 straipsnio 2 dalis) arba didesnės negu 250 MGL vertės kyšį (LR BK 225 straipsnio 3 dalis). Atsižvelgiant į korupcinio pobūdžio veikų, kurios paprastai reiškiasi nusikalstamomis veikomis valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, latentškumą, nesant galimybių ikiteisminio tyrimo metu taikyti neviešo pobūdžio procesines prievartos priemones, numatytas LR BPK 154 ir 158 straipsniuose, beveik neįmanoma pagrįstais objektyviais duomenimis įrodyti nusikalstamų veikų, numatytų LR BK 225 straipsnio 1 dalyje (kyšininkavimas), 226 straipsnio 1 ir 2 dalyse (tarpininko kyšininkavimas), 227 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse (pirkimas).

- Dėl didelio darbo krūvio specializuotose įstaigose (Lietuvos teismo ekspertizų centras, Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centras) gana lėtai atliekami būtini specialieji tyrimai, pavyzdžiui, žemės privatizavimo ir nuosavybės teisių atkūrimo bylų dokumentų rašysenos ir dokumentų tyrimai.

- Netobuli teisės aktai, reglamentuojantys STT pareigūnų motyvacinę sistemą. Lietuvos Respublikos Seimui panaikinus STT statuto nuostatą, kad už nepriekaištingą ir pavyzdingą tarnybos pareigų atlikimą pareigūnas skatinamas pinigine premija, STT pareigūnai atsидūrė nelygiateisėje padėtyje, palyginti su kitų teisėsaugos, valstybės ir savivaldos institucijų pareigūnais – Valstybės tarnybos įstatymo 27 straipsnio 2 dalies 3 punkte, Valstybės saugumo departamento statuto 32 straipsnio 1 dalies 2 punkte, Vidaus tarnybos statuto 23 straipsnio 1 dalies 2 punkte, Prokuratūros įstatymo 39 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatyta galimybė šių institucijų pareigūnus skatinti vienkartinėmis pinigine išmoka.

- Atliekant teisės aktų vertinimą antikorupcinio požiūriu, susiduriama su problema, kad valstybės ir savivaldybių institucijų interneto tinklalapiuose ne visada skelbiami jų parengti teisės aktai ir jų projektai.

2004 METŲ VEIKLOS PRIORITETINĖS KRYPTYS

STT, remdamasi gauta ir apibendrinta neviešo pobūdžio ir vieša (pranešimai žiniasklaidoje, internete ir kt.) informacija, korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų statistika, ikiteisminių tyrimų analize, „Transparency International“ Lietuvos skyriaus įgyvendinto projekto „Pagilinti korupcijos tyrimai – 2002 (gruodžio mėn.)“ ir kitų oficialių korupcijos Lietuvoje tyrimų duomenimis, nustatė šias 2004 metų veiklos prioritėtines kryptis:

Korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atskleidimas ir tyrimas:

- organizuojant ir vykdant viešuosius pirkimus;
- mokesčių administravimo institucijose;
- teisėsaugos institucijose;
- savivaldos institucijose;
- skirstant ir panaudojant ES fondų lėšas;
- viešojo administravimo institucijose.

Korupcijos prevencija:

- žemės reformos srityje;
- politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo srityje;
- valstybės tarnautojų ir pareigūnų atsakomybės ir atskaitomybės didinimas;
- visuomenės aktyvumo kovoje su korupcija skatinimas;
- teisės aktų tobulinimas.

Direktorius

Valentinas Junokas